

KALIX KOMMUN

Riktlinjer för ekonomisk ersättning till familjehem Kalix kommun, Socialförvaltning

2025-03-03

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/Upprättad	Reviderad	Beslutsinstans
Styrande dokument	Riktlinjer	2023-05-25 § 94 Dnr 2023-00101 70	2025-04-02 Dnr 2025-0022370	Socialnämnden

PRINCIPER FÖR ARVODE	3
Förhöjt arvode i enlighet med SKR:s riktlinjer:	3
ERSÄTTNING VID INKOMSTBORTFALL	4
Inskolning	4
Förändringar i barnets behov under placeringstiden	4
PRINCIPER FÖR OMKOSTNADERSÄTTNING	4
Grundkostnader:	4
Tilläggskostnader:	5
Fickpengar	5
Reducering av omkostnadsersättningen	5
UTRUSTNING I SAMBAND MED PLACERING	5
Inventarier	5
Kläder mm	6
TILLÄGGSKOSTNADER UNDER PLACERINGSTIDEN	6
Glasögon	6
Medicin	6
Moped/A-traktor & AM kort	6
B-körkort	6
Fritidsaktiviteter	6
Musik	6
Mobiltelefon	7
Semesterresor	7
Inköp av bil	7
Ombyggnad eller tillbyggnad av bostad	7
Kostnader för barnomsorg	7
Ersättning för resor	7
Ersättning för kostnader i samband med umgänge med föräldrar/närstående	7
Kontakter med socialtjänst, BUP, etc	7
ÖVRIGT	8
Ersättning vid utslussning från familjehem	8
Utbildning, fortbildning, handledning	8
Avlastning	8
Försäkringsskydd	8
Ersättning under uppsägningstiden:	8
Egenavgift vid placering i familjehem/ behandlingshem/HVB-hem	9
Vårdnadsöverflytt	9

PRINCIPER FÖR ARVODE

Principer för arvode och omkostnadsersättning bygger på Kommunförbundets rekommendationer för det innevarande året. Arvodet beräknas med utgångspunkt i löneutvecklingen inom vård- och omsorgsyrsken. Arvodet omräknas varje år med den procentsats som motsvarar den senast kända genomsnittliga löneökningen för dessa yrkesgrupper. Omräkningen gäller från den 1 januari respektive år.

Många ungdomar är kvar i familjehemmet till dess de har avslutat sin skolgång vid ca 19 års ålder. Våra rekommenderade ersättningar har anpassats till detta förhållande och omfattar ungdomar t.o.m. 19 år. Ungdomar som går i särgymnasium eller motsvarande avslutar många gånger sin skolgång först vid 21 till 23 års ålder och stannar kvar i familjehemmet under denna tid. För dessa placeringar föreslås att rekommendationer tillämpas under hela familjehemstiden¹.

Familjehemsföräldrarna är uppdragstagare åt socialnämnden och inte anställda. Arvodet utgör skattepliktig inkomst och är pensions- och sjukpenninggrundande. Det berättigar däremot inte till tjänstepension. Arvodet fastställs med hänsyn till:

- Barnets/ungdomens behov och ålder
- Krav på arbetsinsats
- Tidsåtgång för de förväntade insatserna.

Arvodet kan utgöras antingen av ett **grundarvode** eller **förhöjt arvode**. Vid placering eller släkting placering utgår man från att grundersättning ska gälla. Det krävs synnerliga skäl för ett högre arvode. Arvodet är samma från 0-19 år. Om det är motiverat kan arvodet höjas när som helst under en placering oavsett barnets ålder.

Vid akut- och LVU-placering kan en högre ersättning utgå under 3–6 månader. Därefter skrivs nytt avtal. Vid nya placeringar kan det vara svårt att bedöma arbetsinsatsen då kan man skriva avtal för 3 månader och senare fastställa arvodet. Arvodet regleras utifrån den aktuella situationen vilket kan innebära att arvodet sänks när arbetsinsatsen minskar.

Förhöjt arvode i enlighet med SKR:s riktlinjer:

Förhöjt arvode ställer mycket höga krav på familjehemmet och dess insatser. För att detta skall kunna utgå måste minst två av nedanstående kriterier vara uppfyllda:

- starkt utagerande beteende: bråkighet, impulsdrivenhet, aggressivitet
- starkt hämmat beteende: passivitet, depressivitet, inbundenhet, ängslighet
- missbruk av beroendeframkallande medel
- specifika skolproblem såsom skolk, anpassningsproblem, konflikter
- social problematik: snatteri, kriminalitet, asocialitet, vagabondering, prostitution
- fysiska och psykiska funktionshinder, begåvningshandikapp
- neurologiska symtom, enures, encopres, sömnsvårigheter
- kroppslig sjukdom av kronisk karaktär, allergier och eksem, vilka ställer krav på särskilda insatser
- omfattande kontakter med sjukvårdsinrättning, barnpsykiatri och myndigheter.
- Omfattande och påfrestande kontakter med anhöriga och andra närstående personer.

¹ Svenska kommunförbundets cirkulär 2002:98

Kalix socialnämnd har valt att utge arvodesersättning grundat på hur många kriterier som barnet/ungdomen faller under.

Kalix socialnämnd har också valt att höja grundarvodet med 15%.

"Det kan förekomma att ett enskilt barn har så omfattande behov av vård och omsorg att det finns skäl att fastställa arvodet till en högre nivå utanför ramen för förbundets förslag²".

ERSÄTTNING VID INKOMSTBORTFALL

Inskolning

I samband med placering, s.k. inskolning, kan det ur barnets perspektiv vara viktigt att en familjehemsförälder alltid finns hemma. Det kan innebära att denna behöver ta tjänstledigt från sitt förvärvsarbete. Nämnden ska ersätta familjens inkomstförlust inklusive semester-tillägg under såväl inskolningsperioden som när det tillfälligtvis måste stanna hemma hos barnen. Socialsekreterare kan ta beslut om inkomstbortfall upp till tre månader, därefter upp till utskott.

I vissa speciella fall ex vis spädbarnsplacering eller då barn lider av sjukdom eller svåra funktionshinder kan perioden behöva förlängas. För fastställande av ersättning för förlorad inkomst krävs intyg från arbetsgivaren avseende inkomstens storlek. För egenföretagare krävs motsvarande inkomstuppgift från företagets revisor.

Förändringar i barnets behov under placeringstiden

Under vårdtiden kan det uppstå händelser med barnet som gör att familjehemmet måste avstå från förvärvsarbete några dagar eller en kortare period. Nämnden skall då ersätta familjens inkomstförlust. Kompensation för inkomstbortfall utbetalas jämsides med det arvode som fastställts utifrån barnets vårdbehov.

PRINCIPER FÖR OMKOSTNADERSÄTTNING

Omkostnadsersättningen beräknas utifrån prisbasbeloppet innevarande år och uppräknings sker varje år.

Omkostnadsersättningen är till för att täcka de merkostnader som familjen får när de tar emot den placerade. Förutsägbara kostnader skall så långt det kan vara möjligt ingå i den löpande omkostnads-ersättningen. Omkostnadsersättningen är varken sjukpenning- eller pensionsgrundande.

Ersättningen utgör dels av en åldersfördelad schablon utifrån SKR:s riktlinjer, som kallas **grundkostnad**, dels **av tilläggskostnader** som beräknas individuellt efter det placerade barnets speciella behov.

Omkostnadsersättningen beräknas efter SKR:s riktlinjer och omfattar följande utgiftsposter:

Grundkostnader:

Grundkostnader beräknas täcka den placerades normala och löpande behov för försörjning och livsföring och räknas lika för alla i åldersgruppen.

I schablonen ingår kostnader för livsmedel, kläder, skor, personlig hygien, fickpengar samt fritid och lek och del i de gemensamma hushållsutgifterna. De gemensamma hushållsutgifterna är förbrukningsvaror, möbler, husgeråd, TV, textilier, ~~dagstidning~~, telefon, ~~TV-licens~~. Hänsyn har tagits till ökad förbrukning av elström, vatten och slitage.

² Svenska kommunförbundets cirkulär 2002:98

Ersättningen utgår från att familjehemmet tar emot den placerade i sin befintliga bostad, vilket innebär att placeringen inte medför högre bostadskostnad eller högre hyra.

Konsumentverkets beräkningar av kostnader för olika hushåll och barn i olika åldrar har beaktats vid beräkningen av omkostnadsersättningens storlek. Nivån är satt med beaktande av att de placerade barnen har stora behov liksom att familjehemmen vanligen har en högre standard än den som ligger till grund för Konsumentverkets beräkningar³.

Tilläggskostnader:

- Barnomsorg
- Fritid och rekreation
- Kontakter med biologiska föräldrar och närstående personer
- Övrigt

Tilläggskostnader beräknas alltid utifrån barnets/ungdomens individuella behov och utifrån den vårdplan som upprättats.

Fickpengar

Fickpengar ingår i den löpande omkostnadsersättningen och har beräknats enligt följande:

<10 år -	7% av basbeloppet
10 - 15 år -	10,5 "
> 15 år -	14% "

Reducering av omkostnadsersättningen

Barnbidrag och studiebidrag minskar omkostnadsersättningen eftersom bidraget täcker merkostnader som är inräknade i omkostnadsersättningen.

Allmänt barnbidrag och studiehjälp vilka utbetalas till familjehemmet respektive ungdomen själv reducerar omkostnadsersättningen med motsvarande belopp. Studiehjälpen utbetalas för 9 månader per år. Resterande 3 månader bör familjehemmet kompenseras.

UTRUSTNING I SAMBAND MED PLACERING

Vid utrustning i samband med placering kan familjehemssekreterare ~~socialsekreterare~~ bevilja ersättning till familjehemmen enligt de procentsatser som redovisas nedan. Kostnader utöver beslutas av utskott.

Inventarier

Om så krävs ska socialnämnden i samband med placering bekosta nödvändig utrustning till barnet/ungdomens rum i familjehemmet, vilket innebär säng inklusive sängutrustning, barnvagn, skötbord/skrivbord, stol, bokhylla, matta till ett belopp motsvarande maximalt 25% av basbeloppet. Utrustningen tillhör barnet/ungdomen.

Normal komplettering och förnyelse som behöver göras under placeringen bekostas av den ordinarie omkostnadsersättningen. Detta innebär att om ett barn placerats i förskoleåldern och senare i skolåldern behöver ett nytt skrivbord eller ny säng ska familjehemmet stå för dessa inköp.

³ Svenska kommunförbundets cirkulär 2002:98

Kläder mm

Socialnämnden ansvarar för att de som placeras i familjehem är utrustade med de kläder som behövs för årstiden. Klädbidraget kan då beviljas med maximalt 15 % av gällande basbelopp. Det kan även finnas behov av leksaker och fritidsutrustning (ex skidor, skridskor, cykel) beviljas med maximalt 10 % av basbeloppet.

TILLÄGGSKOSTNADER UNDER PLACERINGSTIDEN

Huvudprincipen är att särskilda ersättningar utöver den löpande omkostnadsersättningen skall undvikas. Det kan dock finnas kostnader som ej täcks av omkostnadsersättningen och därför utbetalas som tilläggs-kostnader. En vägledande princip är att barn och unga ej ska särbe-handlas i familjehemmet.

Nedan presenteras sådana tilläggs-kostnader med de belopp som maximalt kan accepteras.

Glasögon

Statligt bidrag ges för kostnad gällande glasögon eller kontaktlinser till barn och unga i åldern 8–19 år. Det krävs dock ett aktuellt recept eller ordinationsunderlag från en ögonläkare, ortoptist eller optiker.

Medicin

Receptbelagd medicin är kostnadsfri t.o.m. det år då de fyller 23 år. Tandvård är kostnadsfritt fram till 19 års ålder.

Moped/A-traktor & AM kort

Vid önskemål om moped/A-traktor och AM kort skall alltid en behovsbedömning ske, där ungdomens behov av nödvändiga resor mellan familjehem, skola och fritidsaktiviteter har en avgörande betydelse. Ersättning utgår med max 20 % av gällande prisbasbelopp.

B-körkort

Bidrag till körkort kan beviljas efter individuell prövning till kostnader för handledarutbildning. Ersättning ges efter inlämnande av kvitto/bevis på genomförd utbildning.

Enligt socialnämndens beslut kan bidrag ges efter en ansökan och en individuell bedömning om det är motiverad till att förutsättningar ges för att kunna ta arbete. Socialnämnden beviljar kostnader för handledarutbildning och godkännande för privat övningskörning.

Fritidsaktiviteter

I den löpande omkostnadsersättningen ingår normala kostnader för fritids- och sportaktiviteter och utrustning. Detta innebär kostnader för förenings - och deltagaravgifter. I begreppet normala kostnader för utrustning ingår till exempel inköp av skridskor, skidor, pjäxor, träningsoverall.

Speciella kostnader som inte ingår i löpande omkostnadsersättning är mer dyrbar utrustning som till exempel utrustning för golf, hockey och ridning. I ett inledningsskede bör man kolla om det går att hyra eller köpa begagnad utrustning.

Musik

Vid önskemål om musikinstrument skall man i första hand hyra eller köpa begagnat.

Mobiltelefon

Kostnader för mobiltelefon kan ersättas om det finns **speciella skäl** till att barnet/ungdomen behöver den för att nå familjehemmet under skoltid eller i samband med fritidsaktiviteter. Bidrag med högst 4% av prisbasbeloppet kan ges till mobiltelefon om det finns speciella skäl. Kontantkort till mobil ersätts inte, ingår i omkostnadsersättningen.

Semesterresor

Vid begäran om ersättning till semesterresor måste en bedömning göras utifrån familjens situation. Ersättning för semesterresor kan utgå om familjen planerat eller bokat resa innan barnet placerats. I beräkningen tas hänsyn till de merkostnader som ej täcks av löpande omkostnadsersättning d.v.s. barnets/ungdomens del av rese- och hotellkostnader. Matkostnader är inräknade i den löpande omkostnadsersättningen.

Inköp av bil

Det förekommer att nämnden vill placera eller har placerat barn i familjer som har behov av en större bil för att kunna åta sig eller behålla uppdraget. Nämnden kan inte bevilja pengar till bilköp, vilket framgår i kommunal- och skattelagen.

Ombyggnad eller tillbyggnad av bostad

Familjehemmet ansvarar själv för att de har en tillräckligt rymlig bostad för de ska kunna fungera som familjehem. Frågan måste beaktas vid utredningen av familjens förutsättningar.

Kostnader för barnomsorg

Den merkostnad som barnomsorgsavgiften utgör för familjehemmet bör ersättas av nämnden. Maxtaxans konstruktion innebär att familjehemsföräldrarnas inkomst inklusive arvodet kommer att utgöra grunden för avgiften.

Ersättning för resor

Barnomsorg och skola - ersättning utgår om det inte täcks av ordinarie skolskjuts.

Ersättning för kostnader i samband med umgänge med föräldrar/närstående

I den löpande omkostnadsersättningen ingår ersättning för kontakter med biologiska föräldrar och andra närstående personer. Ersättning kan utbetalas om familjehemmet belastas med extraordinära kostnader (ex vid skyddade personuppgifter) i samband med besök av biologiska föräldrar eller andra närstående personer. Ersättning för resekostnader utgår om avståndet till biologiska föräldrar/närstående är mer än 3 mil enkel resa.

Kontakter med socialtjänst, BUP, etc.

Vid besök på socialförvaltningen utgår ingen extra ersättning eftersom det ingår i uppdraget. Om besöken på socialförvaltningen är omfattande och om familjehemmet är beläget längre än 10 mil från socialförvaltningen kan ersättning utgå.

Vid besök på BUP eller andra myndigheter utgår ersättning för faktiska reskostnader med allmänna kommunikationer eller egen bil. Reseersättningen för egen bil motsvarar kommunens högsta skattefria ersättning.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår som regel inte. I första hand skall familjehemmet använda sig av rätten till tillfällig föräldrapenning. Tillfällig föräldrapenning utbetalas till den förälder som avstår från förvärvsarbete för vård av barn av något av följande skäl:

- när barnet är sjukt eller smittat
- när den som brukar ta hand om barnet är sjuk eller smittad
- vid läkarbesök med barnet
- vid besök på BVC, BUP eller folktandvård

Båda familjehemsföräldrarna kan få ersättning för samma besök och barn under vissa förutsättningar.

ÖVRIGT

Ersättning vid utslussning från familjehem

När en placering upphör och en ungdom flyttar till eget boende kan ungdomen vid behov ansöka om ekonomiskt bistånd för hemutrustning.

Utbildning, fortbildning, handledning

Utbildning, fortbildning och handledning som anordnas av socialförvaltningen är kostnadsfri för familjehemmet. Kostnader för resor med egen bil ersätts med den högsta skattefria milersättningen.

Utbildningen bör om det är möjligt förläggas på sådana tider att familjehemsföräldrarna inte förlorar något i inkomst.

Avlastning

Det kan i vissa speciella fall vara nödvändigt att ett familjehem får avlastning för att orka med uppdraget. Familjehemmet kan kompletteras med ytterligare stöd i form av till exempel kontaktfamilj.

En individuell bedömning måste göras. Omkostnadsersättningen bör inte betalas till familjehemmet för de dagar barnet varit på avlastning.

Försäkringsskydd

I samband med placering bör familjehemmet uppmanas att se över sin hemförsäkring och vid behov teckna tilläggsförsäkring, som även täcker det placerade barnet.

Ersättning under uppsägningstiden:

Uppsägningstiden är 1 månad. Uppsägningen kan vara skriftlig eller muntlig från båda parter.

Om placeringen pågår under hela uppsägningstiden utgår full arvodes- och omkostnadsersättning. Om barnet flyttar innan uppsägningstidens utgång utgår ingen omkostnadsersättning och arvodesersättningen reduceras med 50 %.

Om familjehemmet säger upp uppdraget och barnet/ungdomen inte får stanna kvar i hemmet under uppsägningstiden ska arvode inklusive kompensation för inkomstbortfall och hel omkostnadsersättning betalas till och med barnets/ungdomens sista placerings dag.

Om barnet avviker från familjehemmet gäller följande:

- Omkostnadsersättningen upphör helt. Arvodesersättningen utgår med 50 % under en månad
- Om särskilda skäl föreligger kan överenskommelse om annan ersättning utgå. Motiveras.

Egenavgift vid placering i familjehem/ behandlingshem/HVB-hem

Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård i annat hem än det egna. Detta framgår av socialtjänstlagen.

Vårdnadsöverflytt

När vårdnaden övergår till familjehemsföräldrarna, upphör familjehemsplaceringen. I och med det, upphör även den formella kontakten med socialtjänsten samt socialnämndens ansvar för barnet. Det ansvar som kvarstår är den ekonomiska ersättningen som regleras i ett nytt avtal. Ersättning ges enligt SKR riktlinjer. Omkostnaden reduceras med gällande belopp för underhållsstöd. Särskilt förordnade vårdnadshavare är själva ansvariga att ansöka om ersättningar som barnet kan ha rätt till ex, omvårdnadsbidrag, underhållsstöd m.m

Vid upphörande av särskilt förordnad vårdnadshavare upphör ersättningen. Ersättningen upphör vid månadsskiftet när domen har vunnit laga kraft.